

ט' ניסן תשס"ז
28 מרץ 2007

פסק דין

בתיק מספר 1406

בעניין שבין

התובע

הנתבע

סוכן מכירות בתחום התיירות

חברת תיירות / מנכ"ל החברה

הצדדים חתמו על הסכם בוררות, התקף על פי ההלכה והחוק.

הרקע העובדתי:

התובע שימש כסוכן מכירות וכמנהל תוכנית לדוברי אנגלית, עבור חברת הנתבע. בהסכם שנחתם בנובמבר 2005 נקבעו מסגרת העבודה ותנאי שכרו של התובע בארגון קבוצות נופשים בפסח 2006. על פי הסכם זה, התובע ישמש סוכן מכירות ויארגן את התוכנית עבור שתי קבוצות דוברות אנגלית, שיאכלסו את חדרי המלונות דן כרמל וקראון פלאזה ים המלח בפסח 2006, שהוזמנו על ידי הנתבע. נקבע שכר של \$ 12,000 על תקופה של חצי שנה, וכמו כן פרמיה על כל אדם מעבר ל-500 אורחים שירשמו בשני המלונות. עבור מבוגר (רגיל) יקבל התובע סך של \$ 25, ועבור ילד או מבוגר שלישי בחדר יקבל התובע \$ 12.5, זאת בנוסף להוצאות. הוסכם בין היתר כי על התובע להיות יום וחצי במשרדי החברה. עוד נקבע, כי עד לתאריך 15 בינואר, לתובע זכות בלעדית למכירה של חדרי המלונות, לבד מלקוחות ותיקים של הסוכנים. בפני בית הדין הוצגו שני טפסים של החוזה, כאשר בטופס מוכן לחתימה (בקווים) הוזכרה העובדה שהסוכנים יוכלו למכור ללקוחות ותיקים מן השנים האחרונות.

התובע שהה תקופה של כ-30 יום בחו"ל בעבודה אחרת. לטענתו, עובדה זו לא פגעה כלל בתפקודו. אשתו מקבלת שיחות ורושמת מספרי טלפון. הוא מקבל דוא"ל הישר למכשירו הנייד, ומחזיר טלפונים לפונים. כמו כן, גם כשהיה בארץ, מיעט להופיע במשרדי החברה, שכן לא הסתדר עם המזכירה שהוקצתה עבורו.

ב-13 בינואר 2006, הודיע הנתבע במכתב לתובע כי לאור ההישגים הדלים שלו והעובדה שלא נכח במשרדי החברה ההתקשרות ביניהם הסתיימה, והוא מבקש שלא תבוצענה פעולות נוספות על ידי התובע. הנתבע מבקש במכתבו לקיים פגישה על מנת לבחון את דרכי המשך ההעסקה בארגון התוכנית בלבד.

לטענת הנתבע, לאור העובדה שארגון הקבוצות דוברות האנגלית לא נעשה באופן מספק, על מנת למלא את המלונות הני"ל, נאלץ הוא לקיים באותם מלונות תוכניות גם לדוברי עברית, דבר שהיה כרוך בהשקעה כספית וארגונית משמעותית. בדיון, לא הכחיש התובע

את הטענה, שהנחת העבודה של הצדדים בשעת שנקבעו תנאי העסקתו היתה, שבשני המלוונות החברה תקיים רק תוכנית אחת, עבור קבוצה של דוברי אנגלית אותה יגייס התובע.

התובע טוען, כי אין לנתבע סמכות לבטל את חוזה העבודה עליו הוסכם. עוד הוא טוען, כי בחוזה כלל לא נקבעו קריטריונים להצלחה, ולא נקבע כי אלו מהווים תנאי לתוקפו של החוזה.

מעבר לכך, התובע טוען כי הנתבע מכר עוד קודם ל15 בינואר חדרים בשני המלוונות ובכך הפר את ההסכם. כתימוכין לטענתו הוא הציג בפני בית הדין פרסום בעלון שבת, בו מופיעים שני המלוונות הנ"ל כחלק מפרסומיה של החברה הנתבעת.

עוד טען, כי ב 10 לינואר כבר הודיעה לו החברה כי לא ניתן להזמין חדרים נוספים במלון דן כרמל, שכן התפוסה מלאה. להוכחת טענה זו הציג התובע תכתובות דוא"ל מה 15 לינואר בו אכן עולה כי לא ניתן להזמין חדרים נוספים.

על פי המסמכים שהוגשו על ידי הצדדים, התובע ביצע הזמנות נוספות לאורחים במלון פלזיה ים המלח, גם לאחר ה 15 בינואר.

בפועל, בפסח חדרי המלוונות היו בתפוסה מלאה. רוב האורחים היו ישראלים שהזמינו את החדרים דרך שאר סוכני תור פלוס. רשימת האורחים דוברי האנגלית, עבורם ניהל התובע את התוכנית, הוגשה לבית הדין, וככלל הוסכמה על ידי הצדדים. בשני המלוונות התקיימו שתי תוכניות – האחת לישראלים והשניה לדוברי אנגלית.

תביעת התובע

תביעתו של התובע היא לקיים את ההסכם, ולשלם לו 25 \$ לכל אדם מעבר ל500. בסה"כ לטענתו היו כ1400 אורחים בשני המלוונות. כשליש מן האנשים הם "שלישי בחדר" או ילדים. בנוסף יש לשלם לו הוצאות בס"ך של 1,405 \$ (מצורף פירוט הוצאות). הוא טוען כי אין בהסכם מקום להבחנה בין הישראלים לדוברי האנגלית, ואין זה משנה כמה אורחים הוזמנו על ידו, וכמה על ידי שאר הסוכנים, ושלא ניתן לבטל את ההסכם באופן חד צדדי. על ידי פלוני שולם לו סכום של 12,000\$. כמו כן, הוא מודה שבינואר שולמו לו 1,550\$. ובפברואר קיבל עוד סכום של 1000\$ שהוא טוען לגביו שזה עבור הוצאות נוספות. כמו כן הוא מודה בחוב ישן של 755\$ עבור חופשת חנוכה. סך כל התביעה עומד על 17,657\$.

טענות הנתבע, והתביעה שכנגד

טענת הנתבע היא כי ההסכם הופר על ידי התובע בכך שלא שהה במשרדי החברה יום וחצי כפי שנקבע בהסכם, ושזהו תנאי משמעותי בהסכם. לאור התוצאות הדלות לקראת ה15 בינואר, לא נותר לחברה אלא לגייס את כל הכוחות על מנת להציל את המצב - הסיכון הכלכלי היה גדול, שכן החברה התחייבה למלוונות סכומים גבוהים ביותר. הוא טען שחוסר

ההצלחה בגיוס אורחים דוברי אנגלית, הוריד לטמיון השקעה רבה בפרסום בחו"ל בערוצים הפונים באופן ספציפי לדוברי אנגלית. לטענתנו, במצב זה של הפרת החוזה שהוביל לתוצאות דלות, זכותנו לבטל את החוזה. הוא שילם את הסכום הבסיסי של \$12,000, אף שחוסר ההצלחה של התובע הוביל להוצאות ניכרות שלא תוכננו. תשלום זה הועבר על ידי חותנו של התובע, מר וייל. לטענו, היקף החוב של מר פלוני עומד על \$16,245, ומבחינתו סכום זה הועבר לתובע. בנוסף שולם בינואר סכום של \$2,000, ובחודש פברואר סך של \$1,000. בתוספות החוב המוסכם של \$755 עומד הסכום שהועבר לרשות התובע על סך של כ-\$20,000. הוא מסכים לשלם את הוצאותיו של התובע בסך \$1,405, אלא שדורש קבלת סרטי הוידאו שנרכשו בחזרה. לפיכך, לפי חישובו, התובע חייב לו \$6,595 - אותם הוא תובע לקבל בחזרה.

ביחס לסכום של \$2,000 ששולם בינואר, לדעת התובע יש לחשבו כ-\$1550 דולר, שכן הוסכם על שכר נטו. בצילום תלוש המשכורת שהוגש לבית הדין אכן עולה כי הסכום נטו עולה לכלל \$1,550. לגבי הסכום של \$1000 ששולם טוען התובע כי הוא שולם עבור הוצאות. הוצאות אלו הן הוצאות קודמות, שלא נזכרו כלל בכתב התביעה.

פסק הדין:

החוזה שהוכן לחתימות הוא שמחייב את שני הצדדים. התובע לא קיים את חובתו לעבור גם ממשרדי החברה: במשך שלושים יום על פי הודאתו נעדר מן הארץ, וגם כשהיה בארץ לא שהה במשרדי החברה. מן הראוי היה לתאם שינוי מהותי שכזה בתנאי ההעסקה עם התובע. הטענה שההסכם בוצע באופן מספק גם מחו"ל ובלא שהיה במקום, אינה מתקבלת, בעיקר לאור התוצאות החלקיות. על-פי ברור העובדות הוכח כי גם הנתבע לא עמד בתנאי ההסכם ופרסם גם את המלונות דן כרמל וקראון פלז'ה ים המלח לפני התאריך שנקבע לבלעדיות. מסגנון הפרסום ומהיקף המכירות בדין כרמל נראה שמכר חדרים לפני ה-15 בינואר בלא הבחנה בין לקוחות ותיקים לקוחות חדשים. בהקשר של מלון דן כרמל, הטענה שהיתה זו פעולה של הרגע האחרון, אינה מתקבלת על דעת בית הדין. כתוצאה מפעילות זו לא היה התובע יכול למלא את חובתו במלון דן כרמל. הפרה הדדית זו של ההסכם לא מנעה משני הצדדים להמשיך בשיתוף הפעולה כדי למלא את מלון קראון פלז'ה ולא מנעה מהתובע את ארגון תוכנית הפסח במלון. החוזה, לא כולל סעדים על הפרות שונות של ההסכם, ובמצב כזה מוטל על בית הדין להכריע כיצד להתייחס למצב שנוצר.

במצב של הפרה הדדית ובלתי תלויה של ההסכם, עומדות שתי אפשרויות עקרוניות: האחת, לטעון כי ההסכם בטל, שכן הוא נערך על דעת זה, שמחד התובע ישהה בארץ ובמשרדי החברה, על פי ההסכם, ומאידך, שלא ימכרו חדרים על ידי הנתבע. מבט זה יצריך נסיון לכמת את שיווי העבודה שכן נעשתה באופן מנותק מן ההסכם. גישה זו יש לנקוט במצב בו הפרות ההסכם הן חמורות, וגרמו לכך שמה שהתבצע אינו דומה כלל למתוכנן.

האפשרות השניה היא לומר, שאף שהיו הפרות שמאפשרות לכל אחד מן הצדדים לדרוש את ביטול ההסכם, יש להעריך את שיווי העבודה שכן נעשתה בפועל על רקע ההסכם המקורי.

קביעת שכרו של פועל, במקום בו אין הסכמה מפורשת או ישירה בין הצדדים, נדונה בשו"ע חו"מ סימנים של"א ושל"ב. נפסק בשו"ע חו"מ סימן של"א סעיף ג' :

השוכר את הפועל, ואמרו לו: כאחד וכשנים מבני העיר, מחשבין היתר שבשכירות והפחות שבשכירות, ומה שביניהם נותן החצי, כגון אם היתר בשש והפחות בארבע, נותן להם חמש.

כלל זה, על פיו נותנים שכר ממוצע, סותר לכאורה את הכלל של המוציא מחבירו עליו הראיה. ועיין בקצות החושן (שם ס"ק א) אשר מבחין בין שני מצבים שונים:

ונראה דודאי כששוכר פועל בסתם ואינו מזכיר כלל לומר לפי דמים ששוכרין בעיר א"כ אין לו אלא כפחות ואפילו כמיעוט דזיילי וכמ"ש ריטב"א, אבל באומר כאחד וכשנים מבני העיר דנחית לשומא של בני העיר דעתו אשומא דבני העיר

דהיינו כאשר לא נאמר דבר בנושא שכר הפועל, מתחייב בעל הבית בשכר המינימאלי שניתן לקבוע עבור אותה מלאכה. במקום בו נאמר לשון 'כאחד וכשנים מבני העיר', כיון שהוזכר מדד כלשהו לקביעת השכר, אנו אומרים שאומדן דעת הצדדים היא לתשלום על פי הקריטריון שהוזכר.

העקרון העולה הוא שניתן להעזר בדברי בעל הבית והפועל ככלי לקביעת השכר, גם אם השכר לא נקבע באופן קונקרטי ומפורש.

כאמור, לדעת התובע, יש לקיים את ההסכם ולא ניתן לבטלו. לדעת הנתבע ההסכם בטל, כיון שהתובע לא קיים את חלקו. התובע המשיך להזמין חדרים עבור החברה במלון קראון פלזיה וכן עסק בארגון התוכנית של החברה, למרות ההפרות שכבר היו ידועות לשני הצדדים. נמצא איפה, שנשמרה המסגרת הבסיסית של ההתקשרות בין הצדדים למרות ההפרות המשמעותיות.

על כן גם אם נתייחס להסכם כבטל ונאמר שיש כאן המשך של עבודה באופן פורמאלי במנותק מן ההסכם יש היא להעריך את המצב החדש לאור ההסכם הראשוני. שכן, המשך העבודה נעשה על רקע ההסכם, אשר מבטא את הערכת שווי העבודה בעיני הצדדים.

פירוש ההסכם

השכר שנקבע לתובע עבור עבודתו הוא \$12,000, ובנוסף, תשלום עבור כל אורח, כאמור. לא נזכר בצורה מפורטת בהסכם תמורת מה ניתן הסכום של \$12,000. לטענת התובע הוא ניתן עבור ארגון התוכנית, שבוצע באופן מלא. הגם שיש מקום לטעון ששכר זה ניתן גם כשכר בסיס עבור מכירת החדרים, הרכיב שבוצע באופן לא מלא, נראה שהתובע זכאי לקבל סכום זה. שכן, הנתבע המשיך להנות משירותיו של התובע בכל אותה תקופה, לא רק בארגון התוכנית, אלא גם במכירת חדרים בקראון פלזיה. לולי שהיה הנתבע מוכר חדרים בדרך כרמל, גם שם היה הנתבע ממשיך למכור חדרים.

כאמור, לטענת התובע הוא זכאי לפרמיה (\$25 / \$12.5) עבור כל אורח, ישראלי או דובר אנגלית. שכן, אין בחוזה הבחנה בין שני הסוגים. בדיון, אמר הנתבע, שאילו התובע היה ממלא את חלקו בחוזה באופן מספק ומוכר את כל החדרים כמצופה, אכן הוא היה נכון לשלם את אותה פרמיה גם עבור אורחים נוספים, אך משההסכם הופר, זה לא רלוונטי כלל.

קריאת ההסכם ככתבו וכלשונו, מעלה שאין התחייבות מפורשת לתשלום עבור חדרים שימכרו על ידי סוכנים אחרים. להיפך, המשמעות העולה מן החוזה היא שאין לשלם עבור אותם אורחים. שכן, ההדגשה שאסור לסוכנים אחרים למכור עד ה 15 בינואר וההסתייגות בנושא זה ביחס ללקוחות קיימים, מוכיחה שיש הבדל בין לקוח שירשם על ידי התובע, לבין לקוחות שירשמו על ידי סוכנים אחרים.

הגם שהנתבע הודה שאילו התובע היה עומד בחלקו המצופה בעסקה היה משלם פרמיה גם עבור אותם אורחים, במצב בו לא התגשמו הציפיות, יש לחזור לכתב בחוזה. נמצא, שגם אם אין לנתבע זכות לבטל את החוזה בשל חוסר ההצלחה, זכותו לעמוד על פירוש ההסכם ככתבו וכלשונו, ממנו לא עולה התחייבות לשלם עבור אורחים אחרים.

דן כרמל

כיצד יש להתייחס לעובדה שנמכרו חדרים על ידי החברה בהיקף נרחב, עוד לפני ה 15 בינואר?

כיון שהזכות למכור באותה תקופה היתה של התובע בלבד, יש להתייחס לכל ההזמנות בדן כרמל, כאילו התבצעו בפועל על ידי התובע. על כן כל אורחי דן כרמל עומדים "לזכותו" של התובע, במניין מספר האנשים לצורך חישוב הפרמיה שנקבעה. בדן כרמל שהו כ- 500 אנשים, ובכך עמד התובע במכסת המינימום שנקבעה בהסכם.

קראון פלזה

לאור העובדה שמכסת המינימום מולאה בדן כרמל, התובע זכאי לתשלום עבור האורחים בקראון פלזה. כפי שכתבנו לעיל, במצב שנוצר, יש לפרש את ההסכם ככתבו, על פיו מגיע לתובע תשלום רק עבור אורחים שהוזמנו באמצעותו. הצדדים הגישו לבית הדין רשימות של הקבוצה אותה ניהל התובע, וככלל, לא היו חילוקי דעות לגביהן.

קריאה מדוקדקת של הרשימות, מעלה שמספר האורחים הכולל עליהם צריך לשלם (לא כולל צוות, והסדרים אחרים) הוא 130 האורחים שנרשמו דרכו למלון. מתוכם 117 אורחים עליהם צריך לשלם תשלום מלא, ועוד 13 עליהם יש לשלם תשלום חלקי (שלישי בחדר או ילד. החישוב נעשה על בסיס הרשימות המפורטת של מספר האנשים בכל משפחה, ומספר החדרים שהוזמנו על ידה).

על כן התחשיב הוא $\$2925 = \25×117

ועוד $\$162.5 = 12.5 \times 3$

סך הכל **\$3087**

הכספים שהועברו על ידי הנתבע

בדיון לא הכחיש הנתבע את הטענה כי הסכומים שנקבעו מבטאים את השכר נטו. על כן יש להתייחס לסכומים בתלושי השכר על פי הנטו ולפי זה לתובע הועברו \$2550. התובע מודה שקיבל את הסכום הנ"ל אבל טוען שאלף דולר מתוכם הם עבור הוצאות אחרות. כיון שהעברת הסכום אינה נתונה במחלוקת, והטענה להוצאות נוספות לא הוכחה ולא הובאו לה סימוכין, ולכן אינה מתקבלת, על כן המוציא מחבירו עליו הראיה. זאת ועוד, אין זה מקובל על פי רוב לשלם הוצאות באמצעות תלוש משכורת.

החוב של מר פלוני

לטענת התובע, חובו של מר פלוני עומד על \$16,145. הנתבע טוען כי קיבל \$12,000. ההסכמה שתשלום מסויים ישולם על ידי אחר, אינה פותרת את החייב העיקרי. על כן, כיון שבפועל שולמו רק \$12,000 דולר, יש לזכות את הנתבע רק בסכום זה. זאת ועוד, אילו פלוני לא היה משלם כלל לתובע, כל החוב היה מוטל על הנתבע.

דין זה עולה משו"ע ערוך חו"מ סימן קכ"ו סעיף ט.

אמר ראובן לשמעון במעמד שלשתן: מנה שיש לי בידך תנהו ללוי, ושמעון

דוחה את לוי, ולכן רוצה לוי לחזור ולתבוע מראובן, אינו יכול.

ו"יא שיכול לחזור בו, כל זמן שלא פטר לוי את ראובן בפירוש

בשו"ע מדובר במצב שהאדם השלישי, הפך להיות חייב של הנושה באופן ישיר על ידי

"מעמד שלשתן" (המחאת החיוב בנוכחות החייב). על כן יש מקום לטעון, שבהמחאת

החיוב, נפטר החייב הראשון, ובזה יש שתי דעות בשו"ע. בנדון דידן שלא נוצרה התחייבות

ישירה בין פלוני לתובע, אין מקום לספק כלל, שהחוב מוטל על הנתבע בלבד. אין צריך

לומר, שלא ניתן לזקוף את חובותיו הנוספים של פלוני לחובתו של התובע.

באם הנתבע חושב שעל פלוני לשלם מעבר לסכום זה עליו לתבוע אותו על כך ולא את

התובע.

חובות ותשלומים מוסכמים

1. הוצאות - טענתו של התובע בדבר החזר הוצאות בס"ך \$1405 לא נדחתה בידי הנתבע.

2. חוב ישן - הנתבע מודה שהוא חייב לנתבע \$755 מימים עברו.

סיכום התשלומים

סה"כ תשלומים שמגיעים לתובע מעבר ל- \$12,000 שקיבל

הוצאות + פרמיה $4492 = 3087 + 1405$

סה"כ הכספים שעומדים לזכות הנתבע

חוב + כספים ששולמו $3305 = 2550 + 755$

פסק הדין

- על הנתבע לשלם לתובע סך השווה ל- \$1187.
- הסכום ישולם תוך 30 יום ממתן פסק הדין.
- על התובע להחזיר את סרטי הוידאו הנ"ל לנתבע תוך 30 יום.
- אין צו להוצאות.
- פסק הדין ניתן ביום ט' בניסן תשס"ז

הרב יוסף כרמל

אב"ד

**משפט
והלכה
בישראל**

משפט והלכה בישראל | בית דין לענייני ממונות שע"י "ארץ חמדה"
Mishpat VeHalacha BeYisrael | A Rabbinic Court of Eretz Hemdah

ב"ה עיה"ק ירושלים ת"ו

רח' המ"ג 5, ת.ד. 36238 ירושלים 91360 P.O.B 36238 Jerusalem 5 Hamem-Gimmel St.
טל 02-5382710 Tel פקס 02-5379626 Fax עמותה רשומה מס' 580282515
beitdin@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org

8

Founders: The Bellows Family Chicago, Illinois

